

Hoofdstuk 41

Praktijk van het Heilig Avondmaal in de voorbereiding, betrachtig en nabetrachting.

Alles, waarin de meeste nuttigheid voor de kinderen van God steekt, wordt meest bestreden van de duivel en zijn aanhang; onder deze is ook het Heilig Avondmaal. Wat een zware rook van allerlei ketterijen is uit de afgrond voortgekomen, om de natuur van dit sacrament te verdonkeren, welke wij in het vorige hoofdstuk, door het licht van de waarheid hebben verdreven. Als de duivel de waarheid niet meer kan verduisteren, dan tracht hij de oefening derzelve te beletten of te bederven, 't zij met allerlei ruigte in de kerk te brengen, en aan de h. tafel te voeren, omdat hij weet, dat de zegen daardoor zeer wordt verhinderd, *Jer. 5:25, 26*; 't zij met de gelovigen omtrent die tijd meest te bestormen, om ze tot zonden, en daarop tot ongelovigheid te brengen, en hen af te leiden tot verwaarlozing van de tijd, en het werk, dat dan te doen is. Dies moet een ieder gelovige omtrent die tijd bijzonder op zijn hoede zijn, en trachten, dat hij dit sacrament tot zijn nut gebruike. Hiertoe is nodig een goede Voorbereiding, Betrachtig en Nabetrachting.

VAN DE VOORBEREIDING.

I. Er is een grote noodzakelijkheid, dat een ieder, die met nuttigheid ten Avondmaal wil gaan, zich tevoren daartoe schikke en bereide; want:

1. Omdat de gelovigen nog de oude Adam en aardsgezindheid in zich hebben, zakken ze nog gedurig wederom naar de aarde, gelijk de gewichten in een uurwerk, waardoor zij zich onbekwaam bevinden, als er iets bijzonders te verrichten is. Daarom hebben ze zich bijzonder in zulke gelegenheden op te beuren, te verwakkeren en te vergeestelijken, om geestelijke dingen geestelijk te verrichten.
2. Ieder zal daar nauw bezien worden, of hij ook een bruiloftskleed aan heeft, dat is, in een behoorlijke gestalte van het hart aldaar verschijnt. *Matth. 22:11, 12. En als de koning ingegaan was, om de aanzittende gasten te overzien, zag Hij aldaar een mens, niet gekleed zijnde met een bruiloftskleed. En Hij zei tot hem: Vriend! hoe zijt gij hier ingekomen, geen bruiloftskleed aanhebbende?* Daarom is het noodzakelijk, tevoren het bruiloftskleed aan te trekken, om alzo een aangename gast te zijn.
3. Hierbij komt, dat het een extra-ordinair (buitengewoon) werk is. Men nadert tot God op een buitengewone wijze, en dat zeer nabij; men komt daar als een bondgenoot, onder de bondgenoten; men zit daar aan des Heeren tafel, in 't licht van zijn tegenwoordigheid, en men nuttigt daar de tekenen en zegels van des Heeren Jezus' gekruist lichaam en vergoten bloed. En omdat de Heere geheiligd wil zijn in degenen, die tot Hem naderen, zo is het wel nodig te bedenken: *Waarmee zal ik den Heere tegenkomen, en mij bukken voor den hogen God?*

- Micha 6:6. En daarom moet men zich tot dat buitengewone werk, ook op een buitengewone wijze bereiden.
4. Ook is het 't bevel Gods, dat men buitengewoon tot God naderende, zich zelf tevoren daartoe schikke. Als de Heere tot het volk zou afkomen op de berg Sinaï, gaf de Heere bevel aan Mozes, zeggende: *Heilig hen heden en morgen, en dat zij hun kleren wassen, en bereid zijn tegen de derde dag*, Exod. 19:10, 11. Als Israëel door een wonder Gods, droogvoets door de Jordaan zou gaan. zo was het gebod: *Heiligt u; want morgen zal de Heere wonderheden in het midden van ulieden doen*, Jozua 3:5. Als Mozes tot het brandende braambos, een teken van Gods buitengewone tegenwoordigheid, naderde, zo was de stem: *Trek uw schoenen uit van uw voeten; want de plaats, waarop gij staat, is heilig land*, Exod. 3:5. *Als Samuël Isai en de oversten ten offer nodigde, zei hij: Heiligt u, en komt met mij ten offer*, 1 Sam. 16:5 Als de priesters tot het altaar zouden naderen om te offeren, moesten ze zich eerst wassen. Alzo dan ook wij, als wij tot de heilige tafel zullen naderen, moeten wij ons eerst bereiden.
  5. Ook zal men doorgaans bevinden, dat men zegen ontvangt, nadat men zich voorbereid heeft. Ik zeg doorgaans; want het gebeurt wel, dat een godzalige de voorbereiding, tot het laatst toe heeft versloft, en op 't laatst zich er ook niet wel toe kan schikken, in een korte tijd zo gevoelig kan inzinken in zijn walgelijkheid, nietigheid en zondigheid, en zo levendig de Heere Jezus kan aannemen, en de vrije genade erkennen, en zo ernstig kan opstaan uit zijn zondige staat, dat hij in het geloof aangaat, en wel vele gevoelige vertroostingën ontvangt, zodat hij verwonderd staat, en zegt: *Heb ik ook hier gezien naar die, die mij aanziet? Gen. 16:13*. Daarentegen gebeurt het wel, dat een gelovige, die veel werk van de voorbereiding gemaakt heeft, én in de voorbereiding, én in het gebruik duister, troebel en zwakgelovig blijft, en zo hij al licht in de voorbereiding gehad heeft, dat wel aan de tafel een schielijke duisternis en doodsheid op hem valt, zodat hij, die gemoedigd heenging, droevig weer naar zijn plaats keert. Doch of dit wel gebeurt, moet men daarom de voorbereiding niet verzuimen; want 't is zijn plicht, hij heeft Gods weg in te slaan, en doorgaans geeft God op ernstige voorbereiding zegen, 't zij iets dat hij beoogde, 't zij iets dat hem voor die tijd nuttiger is. De belofte zal aan hem bewaarheid worden: *Gij zult Mij zoeken en vinden, wanneer gij naar Mij zult vragen met uw gehele hart*, Jer. 29:13. Immers de ziel zal zich niet beschuldigen van slofheid, maar nog vrede vinden in haar oprechte pogingen. Uit deze ziet men de noodzakelijkheid van de voorbereiding.

Beletselen.

II. Of men wel de noodzakelijkheid van de voorbereiding ziet, zo laat men zich nochtans zeer licht verhinderen, en van dezelve afhouden.

- (a) Door uitstellen, 't is: *ja ik moet, ik wil, ik zal mij begeven tot de voorbereiding; maar 't is dan, en dan, als dat voorbij, als dat gedaan en aan kant is, ik ben nu te onbekwaam*; en van dat dan komt dikwijls niet veel van. Ondertussen ontglipt de tijd, die men telkens meende nog te zullen hebben, en men wordt als overvallen met de zaak zelf, eer men zich bereid heeft, en men vindt zich dan nog onbekwaam, om het laatste tijdje nog wèl te gebruiken, en dan moet het er zo onbereid mede door.

- (b) De duivel is listig bezig, dan met ons zo zovele bezigheden te verschaffen, dat men geen tijd schijnt te hebben tot de voorbereiding, dan met bijzondere gelegenheid te geven, tot opwekking van de begeerlijkheden, en tot vallen in zonden, zodat men als kaf door de wind om en om geslingerd wordt, en dus tracht hij het hart te jagen, en het geen stilte te geven tot bedaarde gedachten te vormen.
- (c) Soms stelt men in twijfel, of men wel zal aangaan; *dit en dat is er in de weg, ik ben zo duister, zo ongelovig, zo verward; zou het niet best zijn, dat ik voor ditmaal niet aanging?* En zo tussenbeide staande, even of het in hun eigen keur was, om het te doen of te laten, zo gaat de tijd en lust weg. Maar als men vaststelt: ik moet gaan, ik zal gaan, dan wordt men ernstiger gedreven tot de voorbereiding.
- (d) En als men zich nu ter voorbereiding zal begeven, zo staat het werk wel geheel zwaar voor, en men bevindt zich geheel onbekwaam om dat zware werk te verrichten. *Zo ingespannen te zijn, zich zelf nauw te onderzoeken, over de zonden te treuren, te bidden en te wenen, een vastendag te houden, dat zijn dingen, die mij te zwaar zijn, zij zijn mij onmogelijk;* en dus laat men het staan, of stelt men het van dag tot dag uit, of men begint het al schoorvoetende, dat men op een Evangelische wijze moest te werk gaan: zich maar stil houden en wachten op de Geest, en die bewegingen stilletjes opvolgen, zover men kan: want 't is hier niet door kracht, noch door geweld, maar 't moet door de Geest geschieden.
- (e) 't Gebeurt ook wel, dat, als men zich tot de voorbereiding begeeft, dat men zich onbekwamer bevindt, dan men meende dat men was, ja men wordt geestelozer, verwarder, duisterder dan men te voren was en men raakt wel van een levende gestalte in een dode, van een gelovige staat in een ongelovige, zo omtrent de waarheden als ten opzichte van zijn staat, waardoor men wel moedeloos wordt, en men zou het werk wel laten staan. Daar men die gestalte moest aanmerken als voortekenen, dat God op een zonderlinge wijze wil voorkomen, veel genade wil geven. Daarom, loopt dan niet weg, laat het werk niet staan, maar grijpt moed en wacht op de Heere, en Hij zal uw hart versterken.

III. Komende dan tot het werk van de voorbereiding, zo zijn er drie zaken te betrachten:

1. Een opwekking van verlangen.
2. Een beproeving van zich zelf.
3. Een versiering.

1. In verlangen.

IV. Allereerst. Men moet in zich trachten te verwekken een sterk verlangen om onder het volk van God, onder de feesthoudende menigte voor de Heere te mogen verschijnen, om te aanschouwen het goede van de uitverkorenen, om zich te verblijden met het volk des Heeren, en zich te roemen met zijn erfdeel. Hoe verlangde David daarnaar! Psalm 27:4. *Eén ding heb ik van de Heere begeerd; dat zal ik zoeken; dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel.* Psalm 42:3. *Mijn ziel dorst naar God, naar de levende God. Wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen?*

Hoe droevig was hij, als hij daarvan verstoken was! Psalm 42:5. *Ik gedenk daaraan, en stort mijn ziel uit in mij, omdat ik placht heen te gaan, onder de schare, en met hen te treden naar Gods huis, met een stem van vreugdegezing en lof, onder de feesthoudende menigte.* Psalm 120:5. *O wee mij, dat ik een vreemdeling ben in Mesech, dat ik in de tenten Kedars wone!*

Hoe verblijd was hij, als hij bij 't volk van God in de tempel mocht zijn! Psalm 122:1, 2. Ik verblijd mij in degenen, die tot mij zeggen: Wij zullen in het huis des Heeren gaan. Onze voeten zijn staande in uw poorten, o Jeruzalem!

Laat dan ook uw begeerten daartoe gaande gemaakt worden. Laat mij toe, dat ik uw lust eens gaande make, en u opwekke.

Opwekking: de plaats is een portaal van de hemel.

V. 1. De vergaderplaats, waar het Heilig Avondmaal gehouden wordt, is alsdan niet anders, dan een portaal van de hemel, men mag daarvan zeggen met Jakob, Gen. 28:16, 17. *Gewisselijk is de Heere aan deze plaats. Hoe vreselijk (ontzagwekkend) is deze plaats! Dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poort des hemels!* De hemel doet zich over die plaats open, en de stralen van de Goddelijke heerlijkheid en genade dalen tot in die plaats neer, en vervullen dezelve met de tegenwoordigheid Gods.

- De Vader komt tot hen met Zijn goedgunstigheid, en openbaart Zich vriendelijk aan Zijn gunstgenoten, hun toesprekende: *Ammi, ruchama! Mijn volk, de ontfermde! U heb Ik liefgehad met een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid; Ik ben hier tot u gekomen, om Mijn genoeg en Mijn liefde bekend te maken en te doen gevoelen.*
- De Heere Jezus, de Bruidegom, komt in Zijn liefde tot hen om met hen Avondmaal te houden, en hen het met Hem te doen genieten; Hij ziet ze rondom in liefde en vermaak aan.
- Daar is de Heilige Geest werkzaam, en vervult de ziel met licht, genade en vertroosting.
- Daar zijn menigten van heilige engelen, en vermaken zich in de genadige komst Gods tot Zijn volk. Zij letten op eens ieders gedrag, zij sporen na, zoveel zij kunnen, wat beweging een ieder heeft.
- Hier zien ze een die bezwijkt van verlangen, daar een die dronken is van liefde, daar valt er een in bezwijming wegens het weg-zijn van Jezus, daar buigt zich een ziel neer door droefheid; daar zit er een, die men de dodelijke benauwdheid uit de ogen zien kan, omdat het hart zo beklemd, zo hard is, dat er niet een zucht naar boven kan uitkomen; daar biggelen de stille tranen langs de wangen, omdat de Trooster, die hun ziel vertroosten zou, verre van hen is; en ginder is er een, die sterk in 't geloof is, en op de waarheden en beloften Gods staat, als op een rots. Hier kleeft er een achteraan, daar leunt er een lieflijk op haar Liefste, daar is er een bezwaard met zonden, en komt met die zware last tot Jezus om verlost te worden, daar komt een klein kindeken in eenvoudigheid aan, daar ontvangen enige stromen van genade en vertroosting, zodat ze tot overloepens toe vol zijn. En al het uitzien, al het reikhalzen, al het zuchten, alle tranen, alle uitgangen van liefde, alles gaat naar Jezus, en eindigt in God; daar komen alle gezichten, alle bewegingen als in een Middelpunt te samen. Dit alles zien de engelen met wonder-vermaak aan, en verheerlijken God wegens zijn genade en goedheid over de mensen. Hier is het

huisgezin Gods, hier zijn de geestelijke vrienden eens bij elkaar, om zich in de tegenwoordigheid van hun hemelse Vader en hun lieve Bruidegom Jezus te vermaken. Wiens hart zal op 't beschouwen van deze vertoningen niet gaande gemaakt worden, om ook daar heen te gaan, en mede onder die vergadering te zijn, en zich mede in de Heere te vermaken? Een dorre ziel zal zelf zeggen: ik wil daarheen, ik krijg wel eens een zegen mee.

Daar wordt men geleid om onzienlijke dingen te beschouwen.

VI. 2. Merkt die vergadering aan als wordende ingeleid in de binnenkamers, Hooglied 1:4; in het paleis van de koning, Psalm 45:16; waar hun allerlei wonderen vertoond worden, *die geen oog heeft gezien, noch oor gehoord, noch ooit in het hart des mensen is opgekomen, welke God bereid heeft voor degenen, die Hem liefhebben*. O, wat toont de Heere hen daar al heerlijke zaken; wat al zoetigheden geeft Hij hun daar te smaken!

- Daar laat hij zijn kinderen diep inzien in het eeuwig, vrijwillig voornemen van de eeuwige verkiezing, dat Hij hen van eeuwigheid af gekend, liefgehad, en gesteld heeft tot verkrijging van een zaligheid, die alle begrip te boven gaat.
- Daar openbaart Hij hen het verbond van de verlossing, de raad des vredes tussen Jehovah, en de Man, Wiens Naam is Spruit, met alle de voorwaarden en beloften, en de gewillige stelling des Zoons tot een Borg van die uitverkorenen, en hoe dat verbond is hun vastigheid en zaligheid.
- Daar openbaart Hij hun zijn onbegrijpelijke wijsheid in de weg, waardoor Hij hen tot zaligheid leidt, dat Hij hen eerst onder de zonde besluit, en in staat van geheel gemis en vervreemding van God laat komen, en daarna hen, in betoning van Zijn wonderbare barmhartigheid, daar wederom uithelpt.
- Daar toont Hij hen het werk van de verlossing; daar zien ze Jezus, komende in het vlees, en volgen Hem van de kribbe tot aan het kruis, in zijn prediken, goedgevoelen, lijden en sterven; en dat niet alleen als een waarheid, maar levendig, van nabij, in de gestalten van de zaken zelf en al de volmaaktheden Gods, die zich daarin opdoen; bij ieder blijven ze staan, over ieder verwonderen zij zich.
- Hij toont hen alle de wonderlijke wegen, door welke de Heere hen getrokken en tot hiertoe geleid heeft.
- Daar openbaart Hij hen iets van de toekomstige heerlijkheid, en dat wel tot verrukkens toe.
- Daar verzekert en verzegelt Hij hen van Zijn eeuwige liefde, en vastheid van hun staat, en laat ze gaan met een liefelijke kus van Zijn mond.

Jezus Zelf nodigt vriendelijk.

VII. 3. Overlegt eens de zoete en vriendelijke uitnodiging van de Heere Jezus Zelf. Hij heeft u niet van node, Hij kon u wel hebben voorbijgegaan, en anderen genodigd; maar nu Hij tot u zegt: *Komt, want alle dingen zijn gereed!* En deze zijn uitnodiging met zo vele zoete beweegredenen vergezelschap gaat, ja, u laat in Zijn naam bidden, of gij toch wilde komen. En wat meer is: *Hij zelf staat aan de deur en klopt, wachtende, dat gij Hem opendoet, en dat Hij met u Avondmaal houde, en gij met Hem*, Openb. 3:20. Dit erkende de bruid, zeggende, Hoogl. 5:2, *Ik sliep, maar mijn hart waakte; de stem mijns Liefsten, die klopte, was: Doe Mij open, Mijn zuster, Mijn vriendin, Mijn duive,*

Mijn volmaakte! want Mijn hoofd is vervuld met dauw, Mijn haarlokken met nachtdruppen. Omdat Hij u dan zo vriendelijk roept en nodigt tot zijn gemeenschap, zou u dan nog weglopen of blijven staan? Nee; maar ontbrandt in liefde tot zo'n vergadering, en laat de ziel als vleugelen aannemen, om daarheen te vliegen.

Daar belijdt men Jezus.

VIII. 4. In het Heilig Avondmaal is een openbare belijdenis van de Heere Jezus. De feesthoudende kerk komt alsdan in het openbaar uit voor de gehele wereld, en roept uit, dat Jezus Christus is de enige en volkomen Zaligmaker, hun Hoofd, en hun Heer. Zij houdt gedachtenis van Zijn lijden en dood als het enige zoenoffer; zij verkondigt de dood des Heeren, als het enige fundament van vrede, troost en leven. 't Is de weg Gods door de belijdenis van de Heere Jezus mensen te bekeren, en Zijn kerk te vergaderen. 't Is de eer, die de Vader aan de Heere Jezus op Zijn lijden heeft toegevoegd. En een waar gelovige heeft liefde tot de Heere Jezus, en waar liefde is, is begeerte om van haar Beminde te zeggen: Zulk Eén is mijn Liefste, ja zulk Één is mijn Vriend, Hoogl. 5:16. De Heere Jezus let er nauw op Wie zich Zijner niet schaamt, en wie lust heeft Hem te belijden, en met de kerk te zijn tot eer en lof van Hem, belooft Hij, dat Hij ze wederom belijden zal voor Zijn Vader, voor de engelen en voor de gehele wereld. Omdat dan nu in het houden van het Heilig Avondmaal een openbare belijdenis van de Heere Jezus is, wie wordt dan niet gaande gemaakt om onder dat belijdend en uitroepend volk, *dat Jezus Koning is*, te zijn, daar men in tijd van vervolging het niet zou willen nalaten, al zou men daarom sterven.

Daar oefent men gemeenschap met Christus.

IX. 5. In het Heilig Avondmaal oefent men gemeenschap met Christus. Daarnaar is immers al uw verlangen, daarin is immers uw leven, over het gemis is immers de ziel ontroerd; daar verzekert de Heere Jezus de gelovigen van hun deel aan Hem, en van zijn liefde tot hen. Daar werkt de Heilige Geest doorgaans gevoeliger, en toont hun aan de ene zijde de beloften, en de hoedanigheden van degenen, die erfgenamen van dezelve zijn, en aan de andere kant toont Hij hun genaden, die in hen gelegd zijn, en doet hen alzo uit het Woord het besluit opmaken: *aan hen, die zo en zo zijn, belooft de Heere zulke en zulke zaken; nu, ik bevind in de tegenwoordigheid Gods zulke en zulke gestalten in mij; zo zijn dan die en die beloften voor mij, en de Heere is waarachtig, dus zal Hij ze ook aan mij vervullen.* De gelovigen merken daarbij de tekenen in het Heilig Avondmaal aan als een zegel en trouwpenning, hun verzekerende, dat zij waarlijk Christus eigen zijn, en dat Christus de hunne is. Hier werkt de Heilige Geest onmiddellijk, en getuigt met hun geest, dat zij kinderen van God zijn, en drukt hun én Woord én zegel én besluit zo krachtig op hun hart, dat ze weten, dat de Heere Jezus hen liefheeft, en daardoor wordt hun liefde wederom *tot Hem gaande, en oefent aldus een nauwe gemeenschap met Christus.* Ziet hiervan: *1 Kor. 10:16: De drinkbeker van de dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, is die niet een gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood dat wij breken, is dat niet een gemeenschap des lichaams van Christus?* Hierdoor moest immers een gelovige gaande gemaakt worden tot genieting van het Heilig Avondmaal.

Daar worden dierbare genaden uitgedeeld.

X. 6. Niet alleen is in het Heilig Avondmaal een verzegelende gemeenschap met Christus, maar daar geniet men wel buitengewone en verrukkende genaden, men wordt wel eens met de drie discipelen gebracht op de heilige berg, en men ziet Christus in Zijn heerlijkheid; men wordt daar wel eens gevoerd in het wijnhuis, en Hij breidt Zijn liefde als een banier over hen uit. Hij en de Vader komen en maken woning bij hen; Hij doet ze wel met vreugde water scheppen uit de fontein des heils, dat koren en die most doen de lippen zelfs van de slapende jongelingen en jonge dochters spreken. Hij kust hen met de kussen van Zijn mond; Hij verzadigt ze aldaar met het goede van Zijn huis, en met het heilige van Zijn paleis, en doet hen roemen met vrolijk zingende lippen. *Die dan dorst heeft, die kome; en die wil, neme het water van het leven om niet.*

Daar oefent men gemeenschap met de gelovigen.

XI. 7. Hierbij bedenkt wat een zoet gezelschap daar bij elkaar is, daar zijn de kinderen van God eens bij elkaar, om voor het aangezicht van hun hemelse Vader, en hun beminde Jezus, zich met elkaar te vermaken. Daar laten ze hun liefde tot elkaar uit, daar scheidt men zich geheel van de wereld af, en men versmaadt haar liefde als genoeg hebbende aan de liefde tot elkaar, en men breidt zijn liefde uit, niet alleen tot die, welke men kent, maar ook tot alle gelovigen, die men niet kent.

Men verenigt zich niet alleen met de godzaligen, die daar tegenwoordig zijn, ja met de engelen en met de zielen van de volmaakt rechtvaardigen in de hemel. *Zij zijn gekomen tot de berg Sion, en de stad des levenden Gods, tot het hemelse Jeruzalem, en de vele duizenden van de engelen; tot de algemene vergadering en de Gemeente van de eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn, en tot God de Rechter over allen en de geesten van de volmaakte rechtvaardigen; en tot de Middelaar des Nieuwen Testaments, Jezus, en het bloed der besprenging,* Hebr. 12:22-24. Is de wereld hun vijand: haat, veracht, vervolgt, verdrukt die hen, daar is geen nood, zij kunnen haar liefde wel missen, zij hebben beter gezelschap, zij verkwikken zich zoetelijk in de liefde tot elkaar; deze hun eenheid betuigen ze in het Heilig Avondmaal door het eten van hetzelfde brood, en het drinken uit dezelfde beker. 1 Kor. 10:17. *Eén brood is het, zo zijn wij velen één lichaam, omdat wij allen ééns broods deelachtig zijn.* Dus houden de kinderen van God hier de voorbruiloft.

Daar krijgt men kracht tot heiligmaking.

XII. 8. Doet hierbij, dat men door het Heilig Avondmaal sterker wordt in heiligmaking, om zonden te doden en de Heere welbehaaglijk te leven; want hier is versterkende spijs en drank, hier wordt het geloof versterkt, hier wordt de liefde gaande gemaakt, en meer bevestigd, hier is een vereniging met Jezus, het leven van de ziel, hier is een gewillige verbintenis om de Heere te dienen, hier is een verplichting tot kinderlijke gehoorzaamheid, hier is men verliefd geworden op de gedurige gemeenschap met God, die door de zonde wordt verhinderd, en door de oefening van de Godzaligheid wordt aangewakkerd. Daarom wordt de ziel al stilletjes blinkende gelijk Mozes' aangezicht; zij is als de bruid van Christus, krijgende duivenogen, om

gedurig haar Beminde in 't oog te houden, en van alle begeerlijke dingen af te zien; zij heeft lust om haar Beminde te verblijden, daarom voegt zij zich naar Zijn wil.

Indien er nu bewegen aan is, zo moet een gelovige, hoe traag hij ook is, en hoe vele moeilijkheden en tegenwerpingen hij ook gewoon is bij te brengen, gaande gemaakt worden in verlangen naar het Heilig Avondmaal, en met Mozes zeggen: *Ik zal mij daarheen wenden, en bezien dat grote gezicht*, Exod. 3:3.

2. Bestaat in beproeving.

XIII. Het tweede dat tot de voorbereiding nodig is, is de beproeving van zich zelf, of men in staat is om te mogen en te kunnen tot de tafel toetreden, en geestelijk te eten en te drinken. Hier zullen wij vier zaken voorstellen:

1. Dat de beproeving noodzakelijk is.
2. Dat de onbekeerden niet mogen toetreden.
3. Dat bekeerden niet mogen afblijven.
4. Hoe zwakgelovigen zich moeten opbeuren.

(1) Is noodzakelijk; want het is bevolen.

XIV. De beproeving van zich zelf, eer men ten Heilig Avondmaal gaat, is een zeer nodig werk; want,

1. 't Is een uitdrukkelijk bevel: 1 Kor. 11:28. De mens beproeve zich zelf, en ete also van het brood, en drinke van de drinkbeker.
2. 't Is niet voor iedereen; een vreemdeling, een onbesnedene, een verontreinigde mocht van het Pascha niet eten. Exod. 12. *Tot de godloze zegt God: Wat hebt gij Mijn inzettingen te vertellen? en neemt Mijn verbond in uw mond?* Psalm 50:16. Christus nodigt vrienden, Hoogl. 5:1; hongerigen en dorstigen, Jesaja 55:1.
3. 't Is een schrikkelijke zonde onwaardig te eten en te drinken: 1 Kor. 11:27.... *die zal schuldig zijn aan het lichaam en bloed des Heeren.*

Een schrikkelijk oordeel hangt zulken over 't hoofd: 1 Kor. 11:29. *Die onwaardig eet en drinkt, die eet en drinkt zich zelf een oordeel, niet onderscheidende het Lichaam des Heeren.*

Verkeerde inbeelding.

XV. 4. Velen hebben een verkeerde inbeelding van zich zelf, zij meten zich zelf met zich zelf; zij menen dat ze wel bekwaam zijn, want zij hebben geen twist met hun naasten, zij zijn gedoopt, zij gaan naarstig tot het gehoor van Gods Woord, zij leven zo, dat niemand op hen wat weet te zeggen, zij geloven dat Christus de Zaligmaker is, men moet daar niet aan twifelen, dat men wel zalig zal worden, dat Christus ook mijn Zaligmaker is; daarom al dubbel wel, Christus nodigt en beveelt het ons, ik wil de Heere dan daarin gehoorzamen. Anderen voegen daarbij een afhouden voor die tijd van hun beminde zonden, lezen in vrome boeken, en bidden wel eens te meer, en dus stelt men zich in een plooi van vroomheid, en men gaat also gerust heen, en eet en drinkt zich zelf een oordeel.

Velen kunnen zich niet beproeven.

XVI. 5. Velen kunnen zich zelf niet beproeven; zij kennen, noch de hoedanigheden, die een ieder, die ten Avondmaal zal gaan, moet hebben, noch zich zelf, en weten zelf niet dat men zich beproeven moet, en gaan alzo onbeproofd heen, en halen zich Gods toorn op de hals.

Willen niet.

6. Velen willen zich niet beproeven; want zij weten, dat het onklaar opkomen zou, zij zouden benauwd worden en twijfelen aan hun zaligheid, zij zouden misschien niet durven ten Avondmaal gaan, en wat zouden de mensen dan van hen zeggen; daarom dekken ze de pot toe, en leven gerust in hun zonden, en verzwaren die door het onwaardig eten en drinken. Is het dan niet wel nodig dat ieder zie, hoe het met hem is?

Beproevende komt er ernst.

7. Als men zich ter beproeving zet en het Woord van God tot de toetssteen neemt, dan begint er ernst en bekommring te komen; bevindt men zich onbekeerd of twijfelt men aan zijn bekering, men raakt aan 't zoeken, bidden, schreien, en tot Jezus lopen; ziet men ware genade in zich, daar komt blijdschap en vrijmoedigheid om door het geloof toe te treden. Ziet, uit al deze blijkt, hoe nodig en nuttig het is zich zelf te beproeven.

(2) Onbekeerden mogen niet toetreden.

XVII. Een onbekeerde mag niet toetreden. Een vreemdeling, een onbesnedene, een verontreinigde mocht van het Pascha niet eten, en zo nu ook niet van het brood en deze drinkbeker; voor onbekeerden is niet een enige belofte, en dies ook geen verzegeling. Onbekeerden zijn dood in zonden en misdaden; nu, doden kunnen niet eten; 't geloof is de mond en de hand van de ziel. De onbekeerden hebben geen geloof; dies kunnen ze niet eten van dat brood, dat alleen voor de gelovigen is bereid; en doen ze het dan evenwel, zo hebben ze te weten, dat ze Christus bespotten, zich schuldig maken aan het lichaam en bloed van Christus, en Hem als opnieuw met de Joden kruisigen.

En vraagt men: *Wie zijn onbekeerden?*

Ik antwoord:

- (a) onwetenden, die zelfs geen letterkennis hebben van Christus' persoon, naturen, borgtocht, vernedering en verhoging, noodzakelijkheid van voldoening, en kracht van Christus' dood; die nog geen kennis hebben van de natuur van het geloof, van de wedergeboorte, van geestelijk leven, van Gods rechtvaardigheid en des zondaars verdoemelijkheid; die de natuur van het Heilig Avondmaal niet verstaan, en het teken met de betekende zaak niet weten te verenigen, en het niet kennen als een zegel.
- (b) Die niet vernederd zijn over de zonden, en gerust leven kunnen zonder de verzoening in Christus te zoeken, die geen verlangen hebben naar het gevoel van de vergeving van de zonden, naar troost, naar verzekering van zaligheid, naar heiligmaking, en naar een leven in de vertegenwoordiging van God; maar zorgeloos en gerust leven, zonder die dingen deelachtig te zijn.
- (c) Die geen oefening van het geloof hebben, en niet werkzaam zijn in Christus als de Borg te kiezen, naar Hem te verlangen, uit te zien, Hem met biddingen en smekingen aan te lopen, Hem aan te nemen tot rechtvaardigmaking en

heiligmaking, zich aan Hem over te geven, en 't hart op Hem te zetten, en in vereniging met Hem te leven.

- (d) Die nog geheel leven in de aarde, wier lust, verlangen, zoeken, bekommelingen, liefde, vergenoegen, vreze, alleen is in de aardse dingen, in de begeerlijkheden van de ogen, in de begeerlijkheden van het vlees, in de grootsheden van dit leven, 't zij dat men uitwendig een burgerlijk leven leidt, en godsdienstig is, 't zij dat men in grove zonden leeft, of in 't openbaar, of in 't heimelijke.

Zódanigen zijn onbekeerd, dat hebben ze te weten. Deze waarschuwen wij op 't ernstigste, dat zij zich niet verstouten tot de heilige tafel toe te treden, en verkondigen hun, dat ze geen deel aan Christus en aan zijn goederen hebben, dat het Avondmaal voor hen niet is bereid, en zo zij evenwel toetreden, zo verkondigen wij hun de toorn van God.

(3) Bekeerden mogen niet afblijven.

XVIII. Bekeerden mogen niet afblijven, als ze gezond zijn, en gelegenheid hebben om het te kunnen gebruiken; want:

- (a) het is tegen de vriendelijke uitnodiging van Christus.
 (b) 't Is tegen hun eigen vertroosting.
 (c) 't Is tegen hun eigen wasdom.
 (d) 't Is tegen de belijdenis van Christus.
 (e) 't Is tegen de gemeenschap van de heiligen, en tegen al 't goede, dat wij boven hebben voorgesteld.

Indien zij door ergernis te geven, of in twist en haat te leven, of aan een zonde zo te kleven, dat ze voor die tijd geen volkomen besluit willen nemen om op te staan, zich des Heiligen Avondmaals onwaardig maken, zo bezondigen zij zich dubbel, en hebben zich zeer voor de Heere te vernederen. Laat de zodanigen onder de bediening in de kerk blijven, van verre staan, en zien de gelovigen aangaan, en dan bij zichzelf treuren en denken, daar mag ik niet onder zijn.

(4) Hoe onverzekerden zich moeten gedragen.

XIX. *Als iemand in zich zelf te beproeven niet kan komen tot kennis van zijn staat, en geen besluit kan maken, of hij bekeerd is of niet, wat staat zo een te doen? Mag zo een niet wel afblijven?*

Antwoord. Men heeft het nooit voor een voorrecht te rekenen, dat men afblijven mag; maar het moet een zeer grote smart verwekken, dat men niet aangaan mag, dat men afblijven moet; 't is een zeer verkeerde handeling, als men redenen zoekt om 't gemoed te stillen, dat men afblijven mag. Men heeft niet van node, eer men aangaat, een volkomen, vaste, werkzame verzekering zonder bekommernis, dat men in de staat van de genade is, en een terugkeren op die verzekering; maar 't is genoeg, dat men overtuigd is van de uitgaande daden van het geloof en van de bekering, al durft men dit besluit daaruit niet opmaken: ik geloof, ik ben bekeerd. Een waar gelovige zal in zich bevinden:

- (a) dat hij met al zijn hart, de ene tijd wel gevoeliger dan de andere tijd, uitgaat naar de Heere Jezus, om door Zijn bloed gerechtvaardigd, om door Zijn volbrenging van de wet met Zijn heiligheid bekleed, en door Zijn Geest veranderd en geheiligd te worden; dat hij naar Jezus uitziert, verlangt, roept, loopt, wacht, zich aan Hem daartoe overgeeft, dat hij tegen het ongeloof worstelt, om Jezus in het hart te brengen, en om verzekerd te worden, dat men in Hem gelooft, en deel heeft aan Hem en zijn goederen.
- (b) Hij zal bevinden, dat hij niet tevreden kan zijn met te geloven, dat hij genade verkregen heeft, maar dat hij met al zijn hart begeert de bezitting, het genot, de smaak van de goederen van het verbond; dat hij verliefd op een dadelijke vereniging met God, op een leven met een indruk van des Heeren tegenwoordigheid, op vrede van het geweten, op de liefde en vreze des Heeren. Als hij dit mist, zo is hij ontroerd; heeft hij het verloren, hij kan niet rusten, totdat hij het wederom bekomt; want 't is zijn leven, zijn zoetigheid, zijn zaligheid.
- (c) Hij zal in zich bevinden een haat en afkeer van de zonde, een smart als hij zondigt, een telkens weer opstaan, een lopen naar 't bloed van Jezus tot verzoening, een lust en liefde om de Heere welbehagelijk te leven. Hij bevindt in zich een strijd tussen vlees en geest; dat de aardse begeerlijkheden hem gedurig tot de aarde, en van God aftrekken, en dat de geest, het herboren gedeelte, het geestelijk leven, dat in hem is, hem gedurig wederom van de zonde tot God trekt, en dat in deze strijd, dan het vlees tot zijn smart de overhand heeft, en soms tot zijn blijdschap de geest. Als iemand in waarheid deze gestalten en werkingen in zich bevindt, zo is hij in staat om tot de tafel toe te treden, al heeft hij de klare verzekering niet; daar hapert het vele gelovigen aan, of door onkunde van het Woord, of door de zwakheid van het historisch geloof, of door vreze, dat ze zich bedriegen mochten, of dat ze bij de genade nog zovele zonden zien. De zodanigen mogen zich niet afhouden, maar zijn verplicht om onder de feesthoudende menigte toe te treden, om door het gebruik van de tekenen verzegeld te worden van de beloften, die aan zulken, als nu gemeld, gedaan zijn.

3. Bestaat in versiering.

XX. Het derde, dat tot de voorbereiding vereist wordt, is de versiering. Zal iemand ter bruiloft gaan, hij versiert zich met het beste, dat hij heeft. Een bruid versiert zich bij uitnemendheid om aangenaam te zijn aan de bruidegom, en hem te vereren; veel meer moet dat een gelovige doen, opdat de Koning lust hebbe aan zijn schoonheid. De gast, die zonder bruiloftskleed mede ging aanzitten, werd alras gekend en uitgeworpen. Matth. 22:12, 13. Dat is ons tot waarschuwing en opwekking, om ook een bruiloftskleed aan te trekken.

Tot de versiering behoort:

XXI. 1. Een verwakking van het historisch geloof, door een stille meditatie en overdenking van het gehele werk van de verlossing, met goedkeuring en blijdschap over de goedheid, wijsheid, rechtvaardigheid, macht en waarheid Gods, welke zich in het werk van de verlossing opdoen.

- (a) Klimt met uw gedachten op tot de fontein van alles, de eeuwige verkiezing; dat het van eeuwigheid Gods welbehagen is geweest stof van verwondering, blijdschap,

dankzegging, Godverheerlijking en alzo van zaligheid te geven in het openbaren van Zijn rechtvaardigheid en barmhartigheid, en dat Hij tot die einde voorgenomen heeft enige engelen en mensen om hun zonden te straffen, en anderen gesteld heeft tot verkrijging van de eeuwige gelukzaligheid door enkel genade en vrij welbehagen.

- (b) Gaat van daar tot de beschouwing van het verbond van de verlossing of de raad des vredes, dat de Zoon Borg zou zijn voor de uitverkorenen, die door hun eigen moedwilligheid van God zouden afvallen en zich brengen onder de tijdelijke en eeuwige vloek; dat Hij des mensen natuur in enigheid met Zijn Persoon zou aannemen, en als Borg hun zonden als eigen van hen op Zich overnemen, en door Zijn lijden en sterven aan de rechtvaardigheid Gods voldoen, en uitvoeren alles, wat van node was om hen tot de zaligheid te brengen.
- (c) Daalt neer tot de schepping des mensen, en tot de verbreking van het verbond van de werken, en tot de beloften van de Middelaar, en tot alle de schaduwen en offeranden, die het volk van God leerden, hoe de beloofde Zaligmaker hen verlossen en zaligmaken zou, en let op het verlangen van de gelovigen, dat de belofte mocht vervuld worden.
- (d) Dat de beloofde Messias, na verloop van omtrent vier duizend jaren, in de wereld is gekomen, en de menselijke natuur uit de maagd Maria heeft aangenomen in enigheid des Persoons, en alzo in staat is gekomen, om de borgtocht te kunnen uitvoeren. Dat de Heere Jezus, van zijn geboorte af, de vloek, die op de uitverkorenen lag, op Zich met zulke gewilligheid en liefde heeft overgenomen, en daarom terstond alles tegen had: in armoede werd Hij geboren, en als een verschoveling achter in een schuur in een kribbe gelegd; Hij moest vluchten voor de vervolging van Herodes, in 't zweet zijns aanschijns at Hij zijn brood. Zullende nu Zijn openbare bediening aanvaarden, werd Hij eerst zeer heftig in de woestijn van de duivel bestreden. Hij omging het gehele land, met grote kracht, predikende om de mensen tot bekering en zaligheid te brengen. Hij genas allerlei ellendigen uit het diepste medelijden: blinden, doven, stommen, kreupelen genas Hij. Hij wierp de duivelen uit. Hij wekte de doden op tot vertroosting van de bedroefden, maar kreeg terstond de haat van Farizeeën en Schriftgeleerden, die Hem met allerlei lastering veracht zochten te maken, en daarop toelegden om Hem te doden.
- (e) Zijn loop hebbende voleindigd, werd Hij zó met de toorn van God, wegens de overgenomen zonden van de uitverkorenen, overgoten, dat Hij bedroefd werd tot de dood toe. Hij bad met sterk geroep en tranen, het bloedige zweet drupte van zijn aangezicht op de aarde; Hij ging wel tot zijn discipelen, maar niemand ondersteunde Hem. Hij werd van Zijn eigen discipel, Judas, verraden; van zijn vijanden gevangen, als een moordenaar wreed weggesleept, voor het kerkelijk gericht gesteld, vals beschuldigd, als een godslasteraar ter dood veroordeeld, bespot, in 't aangezicht bespogen, met vuisten geslagen, aan de heidense rechter Pilatus overgeleverd, naar Herodes gebracht, en met een spotachtig kleed door de straten geleid, door 't volk, door ophitsing van de overpriesters, ten kruise geëist, erbarmelijk gegeseld, in spot met een doornenkroon gekroond, met stokken op zijn hoofd geslagen, ter dood gedoemd, uit Jeruzalem naar Golgotha geleid, dragende het kruis, aan het kruis genageld met nagelen, die door Zijn handen en voeten in het hout geklonken werden, met het kruis opgericht, en alzo tussen hemel en aarde opgehangen. Daar hangt de lieve Jezus, bebloed van het hoofd tot de voeten, in de

allergrootste smart, in de allergrootste versmaadheid, en moet daarbij de blijdschap van zijn vijanden, hun hoofdschudden, het uitsteken van hun vingers, en allerlei bijtende lasterwoorden zien en horen. God onttrok Hem alle licht en betoning van gunst, vervulde Hem met Zijn toorn en wraak. Hij roept in benauwdheid van Zijn geest uit: *Mijn God! Mijn God! waarom hebt Gij Mij verlaten?* Hem dorst smartelijk, maar edik met gal gemengd wordt Hem te drinken gegeven. De zon wordt verduisterd, zodat een dikke donkerheid Hem nog meer bezwaarde, en ten laatste geeft Hij de geest. Zoveel hield het in Borg te zijn voor een zondaar. Zó betaalde Hij voor u, ware gelovigen, die dit leest of hoort.

- (f) Hij werd begraven, ten derden dage stond Hij van de doden op, na veertig dagen voer Hij op ten hemel, en ontving de allergrootste eer en heerlijkheid aan des Vaders rechterhand, en zal als Rechter terugkomen op de wolken, om de mensen te oordelen.

XXII. Dit alles met een stille bedachtzaamheid te overdenken, is het werk omtrent de tijd van het avondmaal, in *welke men Zijner gedenkt, en Zijn dood verkondigt*. Dit te overdenken zal een klaarder indruk geven van de rechtvaardigheid Gods, van de noodzakelijkheid van de voldoening, van de liefde van Christus, van de zwaarheid van het lijden en van de kracht van de voldoening door hetzelfde.

Gaat daarop voort tot beschouwing van de weg, waardoor God de uitverkorenen brengt tot de gemeenschap van de Zaligmaker. God laat hier en daar in de wereld het Evangelie verkondigen, zendt dienaren die het prediken, roept de zijnen door het Woord niet alleen uitwendig, gelijk Hij velen doet, maar ook inwendig. Hij verlicht ze, overtuigt ze, geeft hun begeerte tot de Heere Jezus, trekt ze tot Hem; geeft hun het geloof, waardoor zij Christus aannemen, en zich aan Hem toevertrouwen tot rechtvaardigmaking, heiligmaking en zaligheid. Dat God hen alzo wederbaart en tot nieuwe schepselen maakt, en hen ieder naar Zijn raad geleidt, en ten laatste in de verworven heerlijkheid opneemt. Bepeinst meteen op die wegen, waardoor de Heere u tot hiertoe gebracht heeft. Dus ziet men in ieder punt wonderheden, men wordt versterkt in de waarheden, men keurt ze goed met blijdschap, en wordt stilletjes in dezelve overgebracht, en alzo door Zijn raad tot heerlijkheid geleid.

Ootmoed.

XXIII. 2. Tot de opsiering behoort het in staat brengen om een voorwerp te zijn van vrije genade. Dit geschiedt door het beschouwen van zich zelf, ten opzichte van zijn nietigheid en zondigheid, om daardoor klein te worden; *zulken zijn bekwame voorwerpen van genade: 1 Petrus 5:5.... de nederigen geeft Hij genade. Jes. 57:15.... Ik woon bij die, die van een verbrijzelden en nederigen geest is, opdat Ik levend make de geest van de nederigen, en opdat Ik levend make het hart van de verbrijzelden. Matth. 9:13.... Ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekering.*

Denk dan: wat ben ik, arme worm, dat de Heere aan mij gedenken zou! Ik ben een mens, wiens grondslag in het stof is, en die een lemen hut bewoond, een madenzak, een droge stoppel, een enkel *niet*; zal zó een met God in een verbond komen, en een kind zijn van de Heere der heren, en hieraan verkeren en gemeenschap hebben met de heerlijke en algenoegzame God? Daarbij, ik ben immers niet dan zonde, ik mis van

nature het beeld Gods, en de gestalte van de gruwelijke duivel was in mij; wat heeft dat boze hart niet al gruwelen opgeworpen, en dat niet alleen vóór mijn bekering, maar ook nu nog na mijn bekering! Wat al zonden heb ik met woorden, gedachten en daden bedreven, op die plaats, op die tijd, bij en met die, in mijn eenzaamheid! Hoe lusteloos, geesteloos en zondig ben ik in de godsdienst, in het horen en lezen van het Woord, in bidden en zingen, hoe ontrouw ben ik aan de genade, hoe heb ik de Heilige Geest bedroefd! Waarlijk, ik ben niet waardig, dat God op mij zou zien, of mij enige genade bewijzen.

Blijft daar wat op staan, totdat gij recht aangedaan wordt over die zaken, en inzinkt in uw zondigheid; met dat gij daardoor ongelovig zou worden, en uw staat zou verwerpen, ook niet om door de wet en de eeuwige verdoemenis verschrikt en geheel verpletterd te worden, alsof dat alleen de rechte vernedering was; neen, dat heeft doorgaans plaats in de eerste bekering, en dat kan nu zo geen plaats hebben in degene, in wiens hart het geloof is; maar de vernedering, die hier te pas komt, bestaat in deze gestalten:

XXIV.

- (a) De kleinheid van het hart: Gen. 32:10. *Ik ben geringer dan alle deze weldadigheden.* 2 Sam. 7:18. *Wie ben ik... en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?* Lukas 15:21 ... *ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden.*
- (b) De Evangelische schaamte, vergezelschapt met geloof: Ezra 9:6. *Ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen, mijn God! want onze ongerechtigheden zijn vermenigvuldigd tot boven ons hoofd, en onze schuld is groot geworden tot aan de hemel.*
- (c) De smart wegens de zondigheid van de zonde: Psalm 51:5, 6. *Ik ken mijn overtredingen, en mijn zonde is steeds voor mij. Tegen U, U alleen heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad is in Uw ogen.*
- (d) Verootmoedigende verfoeiing: 2 Sam. 24:10. *Ik heb zeer gezondigd in hetgeen ik gedaan heb; maar nu, o Heere! neem toch de misdaad uws knechts weg, want ik heb zeer zottelijk gedaan.*
- (e) Vreze voor de roede: Psalm 6:2. *O Heere! straf mij niet in uw toorn, en kastijd mij niet in uw grimmigheid!*
- (f) Belijdenis van de zonden, met erkenning van derzelver hatelijkheid en verdoemelijkheid: Psalm 32:5. *Mijn zonde maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zei: ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de Heere.*
- (g) Hartelijke gebeden om vergeving en vrede van het geweten: Psalm 51:3, 4, 11. *Zijt mij genadig, o God! naar uw goedertierenheid; delg mijn overtreding uit, naar de grootheid uwer barmhartigheden. Was mij wel van mijn ongerechtigheid, en reinig mij van mijn zonde. Verberg Uw aangezicht van mijn zonden, en delg uit al mijn ongerechtigheden.*
- (h) Een verheffing van het hart door het geloof op de beloften aan de belijders van de zonden gedaan: 1 Joh. 1:9. *Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.*

Deze zijn de vernederde gestalten van het hart, aan welke de Heere Zijn vrije genade bewijst en deze zijn versierselen, aan welke de Heere Jezus lust heeft. Bidt om zulke gestalten, en acht ze hoog, als gij ze hebt.

Herstel in ‘t verbond der genade.

XXV. 3. Tot de versiering behoort een herstel in ‘t verbond der genade, en een vernieuwing deszelfs; zo deed Israël: 2 Kron. 15:12, 14, 15. *Zij traden in een verbond, dat zij de Heere, de God van hun vaders, zoeken zouden met hun gehele hart, en met hun gehele ziel. En zij zwoeren de Heere met luider stem en met gejuich .... En geheel Juda was verblijd over deze eed; want zij hadden met hun gehele hart gezworen, en met hun gehele wil Hem gezocht; en Hij werd van hen gevonden.*

‘t Is waar, het verbond eens gemaakt, blijft vast tot in van de eeuwigheid: Jes. 54:10 .... *het verbond Mijns vredes zal niet wankelen.* Jer. 32:40. *Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, opdat Ik hun weldoe; en Ik zal Mijn vreze in hun hart geven, dat zij van Mij niet afwijken.*

Maar sommigen worden dikwijls donker, en twijfelen, of ze zich wel ooit recht in het verbond hebben begeven, en zijn bekommerd over hun deel aan Christus; anderen missen de levendigheid, de blijdschap over hun verbond met God, en de glans van de goederen van het verbond is voor hen verdonkerd, daarom is het nuttig en nodig het verbond te vernieuwen. Gaat dan stil overdenken de ellendige, zondige, verdoemelijke, onmachtige en walgelijke staat van die, welke buiten het genadeverbond zijn, en dat gij zodanige in u zelf waart, en overdenkt aan de andere zijde, hoe gelukzalig het is in het verbond der genade te zijn, en eigendom te hebben aan deszelfs uitnemende goederen, en hoe vast en volmaakt het in de dood van de Heere Jezus bevestigd is. Wordt verliefd op die staat. Keert u dan tot de waarachtige, ernstige en beweeglijke nodiging en roeping van de Heere Jezus; luistert naar de lieflijke stem, en verwakkert alzo uw begeerten, en geeft u met ernst en gewilligheid in dat verbond aan de Heere Jezus over, alsof het nooit gedaan was, en zegt: *nu doe ik het met mijn gehele hart, op dit verbond wil ik en zal ik leven en sterven.*

Ernstig voornemen tot heiligmaking.

XXVI. 4. Tot de versiering behoort een ernstig voornemen om heiliger te leven: 1 Kor. 5:8. *Zo dan, laat ons feesthouden, niet in de ouden zuurdesem, noch in de zuurdesem van de kwaadheid en van de boosheid, maar in de ongezuurde broden van de oprechtheid en van de waarheid.* Spr. 9:5, 6. *Komt, eet van mijn brood, en drinkt van de wijn, die Ik gemengd heb. Verlaat de slechtigheden, en leeft; en treedt in de weg des verstands.*

- Men moet niet alleen een voornemen hebben in ‘t gemeen, maar ook tegen die en die zonde in ‘t bijzonder, en tot deze en die deugd; hier is nodig een verwakkerde begeerte naar heiligheid: Psalm 119:5. *Och, dat mijn wegen gericht werden, om Uw inzettingen te bewaren!*
- Een volkomen opzet: Psalm 119:112. *Ik heb mijn hart geneigd om Uw inzettingen eeuwig te doen.*
- Ernstig bidden om hulp, omdat men zijn onmacht kent: Psalm 119:133. *Maak mijn voetstappen vast in Uw Woord, en laat gene ongerechtigheid over mij heersen.*

Psalm 143:10. *Leer mij Uw welbehagen doen; want Gij zijt mijn God! Uw goede Geest geleide mij in een effen land.*

- De ziel bewust zijnde van haar oprechtheid in deze, krijgt vrijmoedigheid om tot de Heere toe te treden: 1 Joh. 3:21. *Indien ons hart ons niet veroordeelt, zo hebben wij vrijmoedigheid tot God.*

Hoogachting van de kerk.

XXVII. 5. Tot de versiering behoort ook een hoogachting te hebben van de kerk: Psalm 137:5, 6. Indien ik u vergeet, o Jeruzalem! zo vergete mijn rechterhand zich zelf! Mijn tong kleve aan mijn gehemelte, zo ik aan u niet gedenke, zo ik Jeruzalem niet verheffe boven het hoogste van mij blijdschap! Is de kerk niet het volk van God, de beminde des Heeren, het lichaam des Heeren Jezus, Christus' koninkrijk, een sierlijke stad op een berg, een licht van de wereld, een schrik voor de koningen van de aarde, niet door haar lichamelijke macht, maar hemels karakter; een ontzag voor de godlozen, het vermaak voor de godzaligen, een sieraad van de gehele aarde, een sierlijke hoed in de hand van God, een ere van Christus! De kerk is het voorwerp van Gods goedheid en weldadigheid: Psalm 87:7. *Al Mijn fonteinen zullen binnen u zijn.*

Daar is een veilige schuiling onder het opzicht en de bewaring des Heeren: Jesaja 27:3. *Ik, de Heere, behoede die (wijngaard); alle ogenblikken zal Ik hem bevochtigen; opdat de vijand hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag.*

Wat is het een geluk onder die heiligen en heerlijken te zijn, en met hen voor het aangezicht des Heeren te verschijnen, Jezus te belijden, God te verheerlijken, en een zegen met hen te ontvangen! Wie zou niet vervoerd worden in begeerten om onder hen te zijn, met hen zoet en zuur, voorspoed en tegenspoed te hebben en uit te staan? Dat was Mozes' werk, Hebr. 11:24-26. *Door het geloof heeft Mozes, nu groot geworden zijnde, geweigerd een zoon van Farao's dochter genaamd te worden. Verkiezende liever met het volk van God kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genieting van de zonde te hebben. Achtende de versmaadheid van Christus meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten van Egypte.*

XXVIII. 6. Tot de versiering behoort ook een hart, dat in liefde uitgaat tot alle kinderen Gods, bekenden en onbekenden; ja een hart, dat zich in liefde uitbreidt tot alle mensen: 2 Petrus 1:7. *Voegt bij de Godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens allen.*

En vereniging met dezelve in liefde. Het Heilig Avondmaal is een gemeenschap oefenen met alle gelovigen, welke gemeenschap niet kan zijn zonder uitgaande liefde van het hart, hier dient het hart wel onderzocht, of er ook enige haat, nijd, wraakgierigheid in 't hart steekt, zo ja, dat dient er vooral uit weggenomen te worden. Men heeft te overleggen, of er ook enig verschil of twist geweest is tussen u en uw naaste, 't zij dat gij hem met woorden, daden of gelaat beledigd hebt, of dat uw naaste oordeelt, dat gij u niet wel naast hem gedragen hebt, of dat uw naaste u heeft beledigd, en gij u in uw verdediging enigszins naast hem niet wel hebt gedragen. Ziet toe, loopt er niet ras overheen, verblindt u niet door eigenliefde, zijt uw eigen rechter niet, en staat niet op uw uiterste recht, maar komt hem tegemoet, zoveel de waarheid lijden kan, eist geen vernedering van uw naaste onder u, triomfeert niet over hem, maar wees de minste, al is de meeste schuld bij hem, al is bij jonger van jaren, en minder in stand,

al zou hij daarover roemen; gaat bij hem, bespreekt het met hem in liefde, en overtuigt hem met uw teerhartigheid en vreedzaamheid. Indien gij hem beledigd hebt, gaat tot hem, belijdt ronduit uw schuld, en verzoekt vergiffenis, en schaamt u daarvoor niet, die gij u niet geschaamd hebt, tegen hem te misdoen. Ziet toe, loopt er niet over heen, zegt niet: *ik vergeef het hem in mijn hart, of, ik beken mijn schuld voor God, mijn hart is gerust*, en diergelijke; want u hebt geen zegen te verwachten, als gij aan uw kant niet alles bij uw naaste hebt bijgebracht wat tot vrede dient. Wil uw naaste niet verzoenen, gij hebt het uwe gedaan. Stelt u tot dit einde voor: Matth. 5:23, 24. *Zo gij dan uw gave zult op het altaar offeren, en aldaar gedachtig wordt, dat uw broeder iets tegen u heeft; laat daar uw gave voor het altaar, en gaat heen, verzoent u eerst met uw broeder, en komt dan, en offert uw gave.* Efeze 4:32. *Zijt jegens elkaar goedertieren, barmhartig, vergevende elkaar, gelijkerwijs ook God in Christus ulieden vergeven heeft.*

Waarschuwing.

XXIX. Dus hebben wij u zoeken te bewerken tot een heilige voorbereiding: deze een zaak doen wij er bij, tot waarschuwing en raadgeving. Tot waarschuwing:

- (a) Bepaalt u niet tot een tijd, hoe lang u in de voorbereiding bezig zult zijn, en tot een manier, hoe u het zult doen, opdat gij niet verward en ontroerd wordt, als u het zo stipt niet nakomt; want de Heilige Geest is vrij in Zijn werking, alleen dat er geen luiheid en sloffigheid onder loopt.
- (b) Doet u ook geen geweld aan, om in zo'n gestalte juist te willen komen, zo en zo heftig te willen aangedaan zijn. Dat vertoont inbeelding van eigen krachten en eigen wil. Het werk in stille gelatenheid te doen, ontbloot te zijn, te verwachten de Geest niet vooruit te lopen, maar zijn leiding te volgen, dat geeft de beste voorbereiding, dat leert op voorbereiding niet te steunen.

Raadgeving.

XXX. Tot raadgeving, zeg ik, dat het zijn grote nuttigheid heeft voor het Heilig Avondmaal een vast- en bededag te houden, 't zij dat men geheel niet werkt, noch eet, of weinig en dat van het slechtste eet, en weinig werkt; een ieder lette op de omstandigheden, in welke hij is; dienstbaar of vrije, rijk of arm, in een godloos of godzalig gezin; want de Heere heeft het in onze vrijheid gelaten, hoe verre wij ons in deze willen bepalen; maar immers dat wij een dag hebben, die wij verordenen tot afzondering.

De afzondering zelf, en daaraan op die dag telkens te denken, geeft een indruk, en die dag met die indruk van afzondering door te brengen, verootmoedigt, maakt klein en week. Al is men de gehele dag dor, dood, lusteloos, in omzwerving van gedachten geweest, men krijgt nog wel doorgaans een bijzondere beweging op de avond, zodat men zich over die afzondering nog verblijdt, en zo al niet, zo zal het willen zoeken ons nog enigszins verontschuldigen, en men zal klein en week worden over het kwalijk doorbrengen van die dag, daar men over de andere zonden op die dag zich niet heeft kunnen verootmoedigen. Dit is van de voorbereiding.